

DOMOVINA

Oglaš:

za 1 mm x 80 izdatnega stalpča mali 80 vinarjev, uradni 1-20 K, poslano, posrtales in reklame 2 K. Večkratno objavo popust.

Izhaja ob ponedeljkih, sredah in petkih.

Upravištvo „Domovine“ v Ljubljani, Sočna ulica 6. Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva c. 18, Tel. 72.

Naročnina:

Za celo „Domovino“ (trikrat na teden) mesečno 3 K, četrtletno 9 K, polletno 18 K, celoletno 36 K. Poškova številka mesečno 1 K, četrtletno 3 K, polletno 6 K, celoletno 12 K.

Klerikalci med velekapitalisti, verižniki in judovskimi bankirji.

Klerikalci pišejo in vpijejo proti velekapitalistom in bankirjem — iz katoliške požrešnosti po denarju pa delajo istočasno kupčije z bankirskim judom. — Revizijsko poročilo o deželnem gospodarstvu pravi, da še danes ni obračuna o kupčijah, ki sta jih delala Lampe in Šusteršič na deželne stroške z judom Gruško. — Klerikalni gospodarji so kupili od juda mačka v „žaklju“, pa še mačka dosedaj ni videla kranjska dežela. — Jud Salomon je prejel od katoliških mož, katerim je SLS svečano poverila vodstvo kranjske dežele nad 4 in pol milijona kron (in danes bi bile te krone vredne 20 milijonov) od katere vsote je večji del popolnoma izgubljen. — Tako je jud nabrisal patentirane katolike, nabrisal pa tudi kmeta, ki je klerikalce volil in poslal v deželni zbor. — Ali se boš, slovensko ljudstvo, od klerikalcev v nedeljo zopet dalo nabrisati in našeškati?

Slovenski katoličani, ki jemljejo vero v zakup, niso prav nič izbirci, kadar gre dati komu roko pri sklepanju kupčije. Dočim se v politiki boje katoliških in celo pobožnih „liberalcev“, se družijo, kadar jim gre za profit, prav z vsakim in naj bi to bil sam Lucifer iz dna pekla. V klerikalnem časopisju beremo in po klerikalnih shodih čujemo dan na dan gonjo proti velekapitalistom in proti bankarskim židom. Pri tem pa klerikalne veljake prav nač ne moti, da delajo istočasno tajne kupčijske zveze z židi.

Pri zadnjih državnozborskih in drugih volitvah ni bilo v Sloveniji nobenega boljšega katoličana kot so slikali župniki in kaplani načelnika SLS in druge farovške veljake. In vendar, kako velika razlika je med dejanji teh ljudi in med besedami! Pozabljeno ne sme ostati, kako so se voditelji SLS med vojno bratili z — židi in kako so iz same dobičkaželjnosti ž njimi delali kupčije.

V Ljubljani je pred vojno živel raztrgan in sestradan žid Salomon Gruška, kateremu ne bi nihče zaupal pet starih avstrijskih krajcarjev. Med vojno je Gruška — menda tudi v spomin rajnkemu avstrijskemu prestolonasledniku izpremenil ime v Ferdinanda — postal dobavitelj avstrijskega vojnega erarja in bil eden prvih vojnih dobičkarjev v Sloveniji. On je imel na vse strani najboljše zveze in povsod je znal namazati, da so zanj tekla kolesa brezhibno in naglo. Kako se je Gruška seznanil z bivšim voditeljem SLS, ni znano, samo to se ve, da sta postala kar čez noč najboljša prijatelja. Zlasti pristrčno je bilo tudi razmerje med tem židom in katoliškim monsignorom dr. Lampetom. Da se židu z dejanji dokaže naklonjenost, dalo se mu je od deželnega odbora naročilo, da kupi zanj razno blago na Ogrskem in v Galiciji. Meseca avgusta 1916 — takrat je bila SLS še enotna in edinstvena — so se namreč začeli baviti zastopniki SLS v deželnem odboru z vprašanjem aprovizacije. Prvotno je bila mišljena ta stvar le v manjšem obsegu, pozneje pa so začeli gospodje tudi na tem polju postajali velikopotezni. Bržčas so jih k temu ojunčili ogromni dobički, ki so jih delali pri „Deželnem mestu za klavno živino“. Salomon Gruška je imel zanje izvršiti vso kupčijo. Priznali so mu — kakor pravi revizijsko poročilo — 5% provizije od nabavne cene vsega dobavljenega blaga. Dasi bi Gruška pri tem zaslužku prav dobro izhajal, se vendar ž njim ni zadovoljil, marveč je porabil poleg tega še ugodno priliko, da je lahkomišelnost in z denarjem zapravljivo gospodo še prav pošteno nabrisal.

Najpreje je kupil Salomon za deželo masti, osoljenega in prekajenega špeha, prekajenega mesa, ocvirkov in čebule, za katero robo je dobil izplačanih 1.578.000 K. — Že pri nakupu tega blaga je Gruška zaslužil ogromne vsote denarja, ker je deželi zaračunal blago veliko dražje kot je pa njega stalo. Razuntega pa mu je šlo še za 5% provizijo nad 78.000 K, torej vsota, ki je bila l. 1916 gotovo več vredna kot pa danes pol milijona kron. Kako je delala dežela kupčijo z Gruško, danes še ni jasno; kajti revizijsko poročilo o deželnem gospodarstvu pravi, da Gruška še danes ni predložil obračuna o vseh dobavah. To dejstvo — da Gruška noče obračunati — se je opetovano poročalo deželnemu glavarju, ki pa je podrejenim uradnikom vedno naročil, da naj postopajo z Gruško tolerantno (potrpežljivo)! Gruško je pozvala za obračun tudi komisija, ki je v Jugoslaviji prevzela likvidacijo deželne uprave, prejela pa je od njega odgovor, da je položil obračun že dr. Lampetu in je s tem stvar zanj končana. Tako je prišla Gruški tudi Lampetova smrt prav.

Razun za prej omenjeno blago je prejel Salomon Gruška še 1.020.000 K, za kateri znesek je imel dobaviti fižol, kašo, proso, grah, ajdo, testenine in suhe gobe. Pri tem je bilo zanimivo to, da je obesil deželi na vrat 5551 kg suhih, črvivih, skvarjenih in popolnoma neužitnih gob, ki so takrat stale ogromno ceno, 1 kg pa 33 K. Vse blago, ki ga je dobavil na ta račun, je bilo — kakor pravi revizijsko poročilo — vredno le 363.170 K. Ker se je pri tej kupčiji kazal za deželo prevelik riziko, je deželni odbor kasneje odredil, da se ta kupčija odstopi „Deželnemu mestu za dobavo živine“. Gruška tudi o teh dobavah še ni predložil računa, vrnil pa tudi ni onih denarjev, ki so mu preostajali od prejete vsote 1.020.000 K, ker je poslal manj blaga in ker so se razuntega še suhe gobe, v nakupni vrednosti 183.183 K, brezplačno vrnille prodajalcu v Moravsko Ostravo. Gruška je pri tej kupčiji zakrivil še drugo stvar. V Krakovu so namreč zaplenili tri vagona, v Lvovu pa en vagon fižola, ajde, ješprenja in graha, ki je bilo od Gruške kupljeno za deželo. Vrednost zaplenjenega blaga znaša 335.446 K in zadene izguba vnovčevalnico, ker je bilo z Gruško ob sklepu kupčije dogovorjeno, da on ni odgovoren za transport živil po železnici. Ta škoda znaša s tem, kar bi imel Gruška še vrniti, čez 650.000 kron, ki predstavljajo današnjo vrednost najmanj tri milijone kron. Kupčije z Gruško pa s tem še niso končane.

Dr. Lampetu je prišlo spomladi leta 1918. na misel, da bi bilo pametno napraviti veliko kupčijo s perilom. Mož se je takrat že potapljal in očitno se je ukvarjal samo še z mislijo, na kak način bi zadel terno, da bi ž njo zamašil vse luknje, ki jih je napravil v gospodarstvo kranjske dežele in „Zadružne centrale“. Gruška se mu je zdel navzlic vsem lumparijam, ki jih je delal pri kupčiji z deželo, še vedno najprimernejša oseba, da mu spravi njegov veliki načrt v življenje. Gruška je zato dobil nova 2 milijona kron, da ž njimi kupi perilo v Kijevu. Pismeno ponudbo je napravil Gruška za 100.000 garnitur perila (srajce, spodnje hlače) in 2000 aršinov platna, dalje brisalk, zdravniških plaščev itd. Glede cene Gruška ni dal v ponudbi točnega podatka, temveč je le namignil, da mu ni znano, koliko bodo znašale napitnine in drugi postranski izdatki. Preden je Gruška dal pismeno ponudbo, je ustno ponudil garnituro po 32 do 35 K. Nato se je Gruška odpeljal v Kijev. Prišedši nazaj na Dunaj se je izgovarjal, da je stvar zakesnela, ker nima opraviiti izvežbanimi trgovci, narveč z uradnimi osebami. Naznanil je tudi, da bo stala garnitura okroglo 50 K, ter da plača avstrijska vojna uprava garnituro iste kakovosti po 70 K. Na koncu konca je po izpovedi dr. Lampeta Gruška kupil perilo po 60 K. Mačka, ki so ga kupili v vreči, pa Ljubljana seveda do danes še ni videla. Docela negotovo je, če bo naročeno in z dvema milijonoma plačano blago sploh kdaj prišlo k nam ali ne. Tudi se še ne ve, če je res bilo kdaj blago kupljeno in če je kupljeno blago sploh bilo kaj vredno. Bržčas sta milijona izgubljena. Samo revizijsko poročilo pravi, da je „malo verjetno, da bi se denar mogel izterjati od Gruške, ki živi v tuji državi in o katerem ni znano, če in koliko ima premoženja in kje da ga ima“. Tudi še ni danes ugotovljeno, kdo bo trpel dva milijona, ali dežela ali „Zadružna centrala“, ker je Lampe celo stvar čudno mešal. Za nas je na tem mestu to vprašanje stranskega pomena, kajti pojasniti smo le hoteli, kako so delali slovenski katoliki kupčijo z židom in pokazati smo hoteli, kako jih je nabrisal žid na velikansko škodo ljudstva. Salomon Gruška je prejel od mož, katerim je SLS svečano poverila vodstvo kranjske dežele, nad 4½ milijona kron (in to še dobrih kron, ki predstavljajo danes vrednost najmanj 20 milijonov kron), od katere vsote je večji del popolnoma izgubljen. Salomon mirno uživa neznano kje sadove svoje prebrisanosti in se lahko smeje, da je tako nabrisal slovenske patentirane katolike.

Na kmetih je večna vojna s farovžem. Ne bije se pa boj za kmetska stanovska vprašanja, marveč za to, kdo je naprednjak in kdo je farovski kimovec. Kdor je res naprednjak, bo 28. novembra volil demokrate.

? Kje bom spustil ?
?? kroglico ??

Na Kranjskem v

prvo

volilno
skrinjico.

Na Štajerskem v

tretjo

volilno
skrinjico.

Kam to vodi?

V Rapallu smo doživeli težak poraz, ki ga bomo težko preboleli. Naši zastopniki so podpisali pogodbo, po kateri izgubljammo Jugoslovani lepe dele naše domovine in mnogim kar v glavo ne gre, kako so naši zastopniki mogli tako pogodbo podpisati.

Ako se v vprašanje malo poglobimo, ako vzamemo v poštev notranje razmere v naši državi, se našim zastopnikom ne smemo čuditi, ker ti zastopniki bi mogli biti odločni in neodjenljivi samo, ako bi vedeli, da za njimi stoji ves jugoslovanski narod in ne samo begunci, akademska omladina in mestno izobraženstvo, ki ve ceniti svobodo in bi bilo tudi pripravljeno žrtvovati za njo.

Naši zastopniki so vedeli in čutili, da so osamljeni, da domovina ne misli na ono, o čemur se je v Rapallu odločevalo, ti zastopniki so dobro vedeli, da je na Hrvaškem nastal pravi kmetski upor samo zato, ker so kmetom žigosali živino in najbrže so naši zastopniki tudi vedeli za ono zločinsko agitacijo, ki se vrši proti državi ne samo na Hrvaškem, temveč tudi po našem lepem Gorenjskem in Dolenjskem. Zato so naši zastopniki podpisali pogodbo, podpisali so jo, ker so jo morali podpisati, da preprečijo večje zlo, da uredijo meje države kakor-sibodi, samo da se ustvarijo pogoji za notranjo ureditev države, da se more že enkrat odločno stopiti na prste onim zločincem, ki komaj čakajo, da zapravijo komaj pridobljeno svobodo in si sami zopet nataknjejo na roke in na noge suženjske verige, na katere so se v tisočletnem suženstvu tako privadili, da brez njih menda živeti ne morejo.

Pri nas se je že mnogo govorilo in pisalo o visoki kulturni stopnji, na kateri stoji naše ljudstvo in posebno klerikalni listi prav radi naglašajo, da smo Slovenci vsaj za sto let naprej pred našimi jugo-vzhodnimi

brati. Mi bi pa veliko raje videli, ko bi bilo naše ljudstvo tako, kot je n. pr. srbsko, med katerim sicer pismenost ni tako razvita, kot med našim, ki je pa vsaj toliko kulturno, da ve ceniti svobodo, ljubiti svojo domovino in ki je pripravljeno doprinesti za svojo domovino vse napore in vse žrtve, medtem ko velika večina naših ljudi, navzlic svoji »visoki kulturi« ne zna ceniti svobode, ni zmožno ljubiti domovine, o kakih žrtvah za domovino in njeno svobodo pa niti slišati noče.

Slovensko ljudstvo je navzlic splošni pismenosti narodno še popolnoma neprebujeno, pač pa je v veliki meri zastrupljeno s klerikalnim internacionalizmom. V tem oziru stoji nepismeni srbski kmet veliko višje, tako visoko, da v tem oziru sploh nobene primere ni. Srbskemu kmetu je domovina vse, večini naših kmetov je domovina nič, ali pa stvar, iz katere se lahko norčuje, katero lahko zaničuje.

Kam to vodi? K sreči, k blagostanju? Ne, to vodi v pogubo, ki si jo to nezavedno ljudstvo samo pripravljajo, brezvestni zločinci ga pa še hujskajo, kar jim je lahko, ker državna uprava je v rokah stranke, ki ne samo, da proti večnemu hujskanju proti državi ničesar ne ukrene, temveč to hujskanje sama organizira in vodi.

To mora prenehati, naše ljudstvo se mora narodno zbuditi, ono mora v narodni zavednosti doseči srbsko ljudstvo in potem bo narod močan, močna njegova država in zagurana njegova svoboda. Zbuditi morajo ljudstvo oni, ki so sami zavedni — in teh je, hvala bogu, tudi med kmetskim ljudstvom dosti — in ki se zavedajo, da nas vodi nezavedno ljudstvo samo do novih pogodb podobnih oni, sklenjeni med nami in Italijo v Rapallu! Z agitatorji in hujskaji se mora pa napraviti kratek proces, ti zločinci se morajo onemogočiti, ako hočemo rešiti državo in našo svobodo!

Kako bomo volili poslance?

(Važen pouk za volitve.)

Prihodnjo nedeljo se vrši volitev narodnih poslancev v ustavotvorno skupščino ali konstituanto, ki ima končno odločiti, kako naj bo naša država urejena, ki ima skleniti najvažnejši, temeljni državni zakon, ustavo. S tem bomo prišli do urejenih oblasti; določile se bodo njihove kompetence, razdelila bremena in odstranili zgodovinski plovci, ki nas še ločijo, tako da se bo brez vsak Jugoslovana čutil povsod, da je v eni in isti državi. Narod sam si bo izbral svoje zastopnike poslance, ki bodo sklenili ustavo in one najvažnejše zakone, kateri so z ustavo v tesni zvezi, brez katerih ne more stopiti v življenje. Te volitve so prve v naši narodni državi. Zato se nam zdi potrebno, da še našim čitateljem v kratkih potezah pojasnimo, kako se iste vrše.

V zmislu člena 55. volinega reda se morajo na dan pred volitvami, to je dne 27. t. m. ob 15. uri vsi člani volilnega odbora ali njih namestniki sestati v poslopju, kjer se bo vršilo glasovanje, in tu sprejeti proti potrdilu od ob-

činskega urada potrebno število skrinjic in zabojkov s kroglicami, abecedni volilni imenik, knjigo za vpisovanje glasovalcev, knjiga za pisanje zapisnika, kandidatne liste, občinski pečat in drugo, kar je potrebno. Skrinjice morajo pregledati, ali so v redu; nato jih morajo pritrditi na posebno mizo, nasproti miz, za katero bodo sedeli člani volilnega odbora. Potem morajo skrinjice zakleniti z vsemi tremi ključi ter jih zapečatiti. En ključ vzame predsednik volilnega odbora, drugega občinski odbornik, tretjega pa predstavnik ali čuvar dotične kandidatne liste, oziroma njegov namestnik. Na vsako skrinjico se mora zunaj prilepiti kandidatna lista. Ko se je pripravilo vse, kar je za glasovanje potrebno, se zaklenejo vrata in zapečatijo. Ključ od vrat vzame predsednik volilnega odbora, pred poslopjem pa se postavi straža.

Na dan volitve se mora volilni odbor ob sedmih zjutraj sestati v poslopju za volitev pred vrati glasovalne

sobe, jo odpreti, se prepričati, da je vse v redu in odpreti usta skrinjic. Zapisnik o tem morajo podpisati vsi člani volilnega odbora. Nato se začne sprejemanje glasov.

Vsak volilec mora, preden glasuje, povedati glasno ime, priimek in poklic, v mestih tudi svoje stanovanje.

Predsednik da volilcu kroglico, katero dene ta v desno roko, zapre roko in gre s tako zaprto roko od skrinjic po vrsti od prve do zadnje. Zaprto roko mora vtakniti v rilec, ki je na vsaki skrinjici in to pri vseh skrinjicah. Ko ima roko v rilecu, odpre pest in spusti kroglico tamkaj, kjer hoče glasovati. (Na Kranjskem spusti kroglico v rilec prve skrinjice, na Štajerskem pa v rilec tretje skrinjice.) Ko je glasoval, zopet zapre roko, kot bi imel še vedno kroglico v njej. Nato vtika prazno roko še v prihodnjih rilih skrinjic. Ko potegne roko iz poslednje skrinjice, jo mora vpricho vseh odpreti, tako da lahko vidi vakdo, da nima več kroglice v njej in da je glasoval. Ko je volilec oddal glas, mora oditi z volišča.

Važno nalogo pri glasovanju ima vršiti predstavnik volilne listine (čuvvar), oziroma njegov namestnik. Predstavnik naših demokratičnih listin naj si bodo torej zvesti svojih dolžnosti. Naše pristaje na deželi prosimo, da pouče kmetske predstavnike naše liste, kako jim je postopati. Predstavnik si mora pri občini ali pa pri zaupnikih preskrbeti listo volilcev, ki volijo na njegovem volišču. Skupno z zaupniki stranke to listo pregleda in zaznamuje one, ki so pristaji Jugoslovanske demokratične stranke, oziroma ki utegnejo glasovati za demokratično listo. Tem dostavi poziv k volitvi, to je tiskovino, katero mu doloži tajništvo stranke. Somišljeniki naj pridejo k volitvi, če le mogoče, že v zgodnjih dopoldanskih urah. Pri tej priliki opozarjamo, da volilci ne dobe od glavarstva ali občine nobenega poziva k volitvi. Volilec naj vzame s seboj kakšen dokument (domovinski list, krstni list, poročni list ali posebni list ali kakšno pogodbo itd.), ki dokazuje, kdo da je, če bi se komisiji o njem izrazil dvom.

Predsedniki naše liste naj strogo pazijo, da bo skrinjica Jugoslovanske demokratične stranke na Kranjskem prva, a na Štajerskem tretja od leve strani mize in da se nanjo pravilno prilepi naša lista. Na dan volitve, to je v nedeljo dne 28. novembra, mora biti predstavnik že ob sedmih uri zjutraj na volišču. Če le mogoče, naj vzdrži cel dan; le če bi bilo neobhodno potreba, naj nastopi namestnik, pri čemer pa treba paziti na to, da ne bo naša skrinjica niti trenotek brez varuha. Predstavnik mora paziti, da ne volijo nevolilci na tuje ime. Oglejte si torej vsakega, ki pride na volišče. Če ga ne poznate in ni sicer brez dvoma, da je pravi, zahtevajte, da se izkaže. Če nima listin s seboj, ali če so dvomljive, zahtevajte, da se volilca zavrne, dokler ne prinese zadostnih dokazil, da je to on; Predstavnik mora paziti, da predsednik volilca pravilno pouči. Vsakemu mora povedati, katera skrinjica je demokratična. Ko predsednik izreče pouk, naj ga naš predstavnik pokliče in mu reče: „Ta-le skrinjica je dr. Žerjava.“ Poleg dr. Žerjava naj naš predstavnik imenuje še kakega drugega kandidata, ki ga volilec morda osebno pozna, zlasti kandidata domačina. To velja na Kranjskem. Za Štajersko je naša skrinjica tretja.

Naši predstavniki naj ne dovolijo, da se jim vmešava kak drug predstav-

nik glede naše skrinjice. Takoj ga ostro odvrnite in zahtevajte od predsednika, da ga posvari. Odločno si prepovejte, če bi kak nasprotnik agitiral za svojo skrinjico z več besedami, kakor treba, da označi stranko in kandidat. Veliko zavisí od odločnega in možatega nastopa predstavnikov naše skrinjice, kateri s svojim nastopom v zadnjem trenutku lahko pridobijo veliko glasov. Pripominjamo še, da je predstavnik uradna oseba. Kdor ga žali ali napade, bo sodno kaznovan. Ob vsaki žalitvi naj torej predstavnik takoj zahteva, da se jo ugotovi na protokol.

Naši predstavniki naj po volitvi, ko bodo kroglice preštete in zapisnik podpisan, takoj izid brzojavno sporoče tajništvu naše stranke v Ljubljani. Še enkrat pa ponavljamo: Naši predstavniki naj se zavedajo svoje dolžnosti!

Dopisi.

— Iz Trate v poljanski dolini. V nedeljo 14. novembra 1920 se je vršil v Gorenji vasi javen shod Jugoslovanske demokratične stranke, ki je nad vse pričakovanje krasno uspel ter brez kakega incidenta v redu končal. Zborovalni prostor je bil nabito poln. Kot glavni govornik je nastopil naš dr. Žerjav, od navzočega občinstva burno pozdravljen. Njegov govor je brezdvomno vsem udeležencem segal globoko v srce. Tudi navzoči klerikalci so molče takorekoč odbravali stvarna in temeljita izvajanja govornika. Iz govora dr. Žerjava je lahko vsakdo spoznal sledeče: da je klerikalna stranka največja nesreča za naše ljudstvo, da je samouprava, kakršno si domišlja klerikalna stranka, naravnost pogubonosna za Slovence, ter da je klerikalna stranka ona stranka, ki na zunanji sicer hoče zastopati kmetski stan, v resnici pa zastopa le duhovski stan in pa klerikalne koritarje. S tem je toraj dovolj jasno dokazano, da je klerikalna stranka v resnici največja nesreča za naše ljudstvo. — Nasprotno pa je iz govora dr. Žerjava zopet vsakdo lahko videl, da edina stranka v Sloveniji, ki resnično zastopa vse stanove, namreč delavski, kmetski, obrtniški, trgovski in uradniški stan, je le Jugoslovanska demokratična stranka. Zatoraj moramo le od take stranke, ki zastopa vse stanove, pričakovati, da bo sploh mogla delovati v prid države in s tem tudi nas vseh. — Mimogrede pripomnimo sledeče: kar nas je pravih in odkritih demokratov, smo res lahko ponosni na to, da je nositelj kandidatne liste JDS za kranjsko volilno okrožje naš dr. Žerjav, v katerem smo pač spoznali pravega, odkritega demokrata. Ker smo trdno uverjeni, da bo večina Tratarcev dne 28. novembra t. l. itak glasovalo za Jugoslovansko demokratično stranko, zato apeliramo le še na ostale Poljance, slededeče: vsak Poljanec (iz občin Javorje, Poljane, Trata, Oselica in Žiri), ki privoščí vsakemu stanu življenjski obstoj, ki toraj ni egoist (sebičnež), nadalje vsak Poljanec, ki se kot kristjan hoče držati Kristusovega nauka: ljubi svojega bližnje-

Zob za zob! Slovensko ljudstvo! Farovž Te je dosedaj goljufal. V nedeljo ogoljufaj farovž Ti! V volilno skrinjico demokratov spusti kroglico, v farovško skrinjico pa figo! Volitev je tajna in nikdo ne bo vedel, da si obračunal s farovško gospodo! Zob za zob!

Matere in žene, sinovi in hčere ki ste izgubili v vojni svoje ljubljence; Vi vsi, ki ste prišli ob to, kar je najdražje — ob zdravje; Vi vsi, ki ste danes brez nog, brez rok in brez oči, ne pozabite 28. t. m., da je duhovščina bila leta 1914 tista pošast, ki je gnala naše ljudstvo v strelske jarkel! Grobovi Vaših predragih, Vaša čast in pamet zahteva, da bo v nedeljo dobila farovška stranka za svoje vnebovpijoče zločine tudi zaslužen plačilo! V nedeljo vrzite ob tla farovško komando, da se ne bo nikdar več pobrala!

ga, kakor samega sebe, mora pravzaprav že iz tega stališča glasovati za Jugoslovansko demokratsko stranko, ako hoče sebi in drugim dobro. Nadalje pomnite vsi Poljanci tudi to: s tem, da je Jugoslovanska demokratska stranka sprejela v svojo kandidatno listo Vašega sorojaka, namreč Lovro Oblaka, posestnika na Trati, kot kandidata, je ta stranka dokazala, da ji je poljanska dolina posebno pri srcu, ter da bo ista stranka v slučaju zmage še s posebno vnemo delovala le v korist vse poljanske doline in s tem tudi v prid Vas vseh. Zatoraj Poljanci, v Vašo korist agitirajte in delujte vsepovsod na to, da bo Jugoslovanska demokratska stranka dne 28. novembra 1920 v poljanski dolini dobila večino volilnih kroglic! Naprednjaki, kar Vas je v dolini, ne cepite glasov, ampak oddajte vsi brez izjeme kroglico v skrinjico Jugoslovanske demokratske stranke, ki bo na vseh voliščih kot prva na vrsti. Naprednjaki, pomnite, da s cepljenjem glasov koristite le črnemu klerikalizmu. Na noge toraj Poljanci, za zmago naše Jugoslovanske demokratske stranke!

Iz Ambrusa. Res je naša občina, kakor pravi „Domoljub“, zelo v stran. Ni pa res, da je samo nekaj „Samostojnežev“, kakor trobi okoli naš župnik g. Zavbi, ki je celo vojno, ko smo mi stradali in krvaveli po svetu in po strelskih jarkih, lepo udobno doma živel v izobilju in se debelil ter ljubimkoval z izdajalcem Šusteršičem in Lampetom katerih prvi je iz svojega ljudskega delovanja odnesel ogromne milijone v zlatu v Švico, drugi pa je končal tako, kakor ne konča pravoveren kristjan. Zapravi nam je „vo-nove, ki smo jih v svoji verski gorečnosti nabavil mi, ne da bi župnik pri tem trpel tudi le en ficek. Bil je bolj vnet za to, da vojsko podpira in podaljšuje, več mu je bilo za izpitega in veseljaškega cesarja Karla, kakor pa za čast in lepoto hiše božje in svoje farane, ki ne morejo po njegovi krivdi več poslušati blagodnečih glasov njih lastnih zvonov. Sedaj poslušamo „šino in koso“, tako da je nas farmanov sram, če pride kak vnanji človek. „Domoljub“ je bil in je še vedno glasilo šusteršičevskih ljudij, kakor so žužemberški Vehovc in naš oče Jaka Muhič ki se je repenčil s „Čebetom“ in „Ratenčanom“ vred pred kratkim v Zagradcu, da je bilo Zagradčanov sram in so rekli, da bi s takimi otroci lahko ostala oba v Ambrusu. Gospod župnik, take pridige, kot je bila Vaša nedeljska, si prihranite za Vaše backe; nas vendar ne mislite pognati iz cerkve, koder hočemo slišati le božjo besedo in ne Vaših klobasarij o „Domovini“, „Kmetijskem listu“, liberalcih in da niste naših žen, ko smo bili pri vojaki, zalezovat. Še tega bi bilo treba, da bi župnik lazil za našimi poštenimi Kranjčkami? In ker tega — kakor pravi — ni storil, se že baha! Lep župnik to! Cisto pravi Vehovčev! Vašega „Domoljuba“ ne bomo brali več posebno, odkar je proglasil Vehovca za vzor meža, potem ko so sodniki

razsodili, da je nič vreden. Le tako naprej, pa res ne boste imeli razen par brumnih Marijinih devic „iz Jesenic“ ter „štacnarja“ in „Ratenčena“ kmalu nikogar več v svoji stranki. Živela kmetiska zavednost, dol z backi! Pri volitvah v Zagradcu v nedeljo 28. novembra se vidimo pri volilnih žarah. Tam bomo pomedli z Vehovci in Zavbiji!

Iz Poljan nad Škofjo Loko. (Shodi). Zadnje dni od sv. Martina sem, živimo v Poljanah in v okolici daleč naokrog čez mejo naše občine pod vtisom naših krasno uspelih shodov in porazov nasprotnikov. Na sv. Martina dan, v četrtek, ko je župni patron in semenj v Poljanah, je napravila shod »Samostojna kmetijska stranka« pod milim nebom, za naše razmere z velikansko udeležbo. Na shodu so govorili le kmetijski govorniki z razlaganjem in zahtevami od strani kmeta, ki hoče že vendar enkrat sam brez jerobstva od katerekoli strani odločevati o svoji usodi. Mora se reči, da je ljudstvo vsesplošno programu »Samostojne« pritrjevalo. Shod bi se bil vršil vseskozi mirno, da ni prišel nanj župnik Tavčar z gardo Marijinih devic, misleč in trdno prepričan, da s temi in s svojo duhovsko mogočnostjo ukroti te zabite kmete. Pa se je pošteno urezal in jo polomil, da jo boljše za napredne stranke ni mogel. Ko je brez težave dobil besedo in pričel svoj govor v slavo in zaslugi klerikalne stranke, se mu je začelo od vseh strani ugovarjati: lažete, ali vas ni sram itd. In pričel se je opravičevati in ko je izustil drugo trditev, stopi pred njega kmetijski fant in mu reče: »Gospod župnik, vi trdite to in to, povejte in dokažite nam: Zakaj je trdil prof. Vesenjaka na shodih o finančnem načrtu tako, a dr. Korošec ga je pa podpisal. Ker ni mogel iz zagate nikamor, se obrne fant pred ljudstvo z besedami: Trdil je tako, dokazati ne more, tedaj je lagal. Drugi ga zopet vpraša, zakaj vendar še pobira bero pri samostojnih kmetih, ko jih tako sovraži. Doživel je polno polomijo, še druge, svoje najozje somišljenike je spravil v največjo sramoto z očitkom: Vaš Marijin sin! Če jo je polomil zase, napravil je pa nam veliko dobro. Marsikdo s hribov, ki se je poprej bal duhovna kot kakega višjega bitja, je to vero in prepričanje ter strah izgubil ter spoznal, da se tudi tem ljudem da in sme ugovarjati. V nedeljo zjutraj je imela shod klerikalna stranka v šoli. Tudi ta je bil dobro obiskan, seveda predvsem od Marijinih devic. Pa kaj, ko imajo zopet nasprotniki večino! Ti zahtevajo volitev predsedstva, a ko vidijo oni, da so v manjšini, izjavijo, da mora biti predsednik iz njih srede kot sklicatelj. In pri tem je ostalo. Govoril je dr. Mohorič iz Ljubljane in s političnega stališča še

dosti mirno; je pač slutil, kaj se lahko zgodi, ako struno preveč napne. No, pokazal se je pa ta dr. Mohorič ravno na tem shodu s svojo omejenostjo v omiki, ko je očital nekemu fantu, da je obesil šolanje na kol. Seveda je dobil od fanta odgovor, da mu je sapo zaprl: Vojska mi je pretrgala študiranje in klerikalni profesorji v Kranju, ki so me denuncirali, da nisem mogel iti v Prago na trgovsko akademijo. Pripomniti treba, da je imenovani fant iz dobre hiše že starejši šel v šolo in bil v Kranju med voditelji napredno-jugoslovanskega pokreta, ki je jako dobro študiral in imel namen iti v Prago, kjer je že študiral njegov brat pravo. Na vsestranski očitke: »stranka denuncijantov«, je dr. Mohorič molčal kot grob. In še več za klerikalce neprijetnih očitaj se je slišalo z zatrdilom nasprotnih somišljenikov: »Nič več s klerikalno stranko«. Tudi tu je bil za klerikalce neprijeten dan, a mišljenje naših ljudi se je še bolj utrdilo, da je nadaljevati začeti boj z največjo in odločno silo. Zvečer tega dne se je vršil sestanek Jugoslovanske demokratske stranke s povabljenimi, ki se je pa razvil v pravi shod v gostilni Greg. Peternela. V nad eno uro trajajočem govoru je sarkastično razkrinkal nosilec te liste dr. Zerjav vsa klerikalna zahrbtna početja. Z največjo napetostjo je sledilo poslušalstvo govorniku in se mu na koncu zahvalilo z dolgim aplavzom. Bil je le en glas: zakaj nismo že prej tega slišali in klerikalcem bi bilo še vse drugače nasuli ušesa. Vsestransko smo zadovoljni z vsemi shodi, kajti ravno nasprotniki so k naši misli veliko, veliko pripomogli. Mladina, ta nada v prihodnost, je docela v našem taboru. V nasprotnem se pač nahajajo še starejši, drugače vsega spoštovanja vredni možje, a glede političnega prepričanja pa kakor pravi pesem: O, Marija, k tebi uboge reve!... In par mlajših domišljavih ošabnežev, domišljajoč si veljave v stranki. Brez strahu pričakujemo 28. november, ali tudi teh par dni ne smemo držati rok križem.

Politični pregled.

Volilni boj za konstituanto je stopil v

zadnji teden

in v nedeljo se bo pri nas prvič volilo s kroglicami. Na Slovenskem so v največjih skrbih klerikalci, ki vidijo, da nikdar več ne pridejo do one moči, ki so jo nekdanj imeli in jo tudi pridno zlorabljali. Demokratska stranka se nima česa bati, ker ona se razteza na vso Jugoslavijo in izide iz volitev gotovo kot najmočnejša stranka, ki bo poklicana na državno krmilo in bo skupno delala z onimi strankami, ki so ji po

svojih programih najbližje. Klerikalci so pa osamljeni, z njimi so se zvezali srbski radikalci samo začasno in ta zveza že sedaj močno poka. Razmere v državi se bodo takoj po volitvah temeljito izpremenile in klerikalci zastoj sanjajo o razdelitvi Jugoslavije, v katerem slučaju bi dobili oni vsaj na Slovenskem vso oblast v svoje roke. Sicer tudi to ni tako sigurno, ampak to je edina možnost, da bi klerikalci prišli do nekdanje svoje moči in veljave in zato tako vpijejo po avtonomiji, ki bi bila sicer narodu škodljiva, ampak za klerikalizem morda vendar koristna. No, pa danes je že gotovo, da od vsega tega ne bo nič, ker klerikalne glorijske je konec.

Pogodba, sklenjena v Šmarjeti v Italiji med našimi in italijanskimi zastopniki, je

potrjena tudi v Beogradu

od naše vlade, ker drugače pač mogoče ni bilo. Seveda je to samo »sporazum« za silo, sklenjen med vlada obeh držav, ker jugoslovanski narod nikdar ne bo priznal, da je ta pogodba pravična, in ker se vlade menjajo, narod pa ostaja, bo prišel čas, ko bo naš narod našel pota in načine za spremembo vsiljene mu krivične pogodbe. Mi smo danes slabi, ker sejejo zločinski hujskači seme razdora med nami. Teh hujskarij bo prej ali slej konec, med nami bo zavladala edinost in takrat bo Jugoslavija močna dovolj, da popravi krivico, ki nam je bila storjena s tem, da pripade okoli pol milijona naših rojakov Italiji.

Vse evropska javnost stoji še vedno pod vtisom, ki so ga napravile

volitve na Grškem

in posebno na Francoskem in Angleškem kar k sebi ne morejo priti od razočaranja, ki so ga pri tej priliki doživeli. Francozi in Angleži žugajo, da prejšnjega grškega kralja Konstantina v nobenem slučaju ne bodo pustili nazaj na grški prestol, in ker Grki ne bodo mogli ničesar ukreniti proti francosko-angleškemu sklepu, so tudi oni v veliki zadregi. Vsekakor doživlja zadnje čase antanta na vzhodu

same poraze,

ker so izpadle volitve na Grškem popolnoma proti njenim željam in tudi akcija generala Wrangla v južni Rusiji, pripravljena in podpirana po antanti, je doživela popoln neuspeh, polom generala Wrangla je popoln in on se je moral umakniti na ladjah v Carigrad. Rešiti je mogel samo okoli 60.000 vojakov, ki jih je tudi pripeljal s seboj v Carigrad, in še 25.000 civilnih beguncev. To je hud poraz za antanto, ki bo sedaj menda opustila vsak poskus boja proti boljševizmu v Rusiji na tak način kakor je bilo vojno podjetje generala

Vojni dobičkar je kakor uš, ki zleze v kožuh, kjer ga najde. Zato vidiš te ljudi v vseh strankah. Glavni vojni oderuh in verižnik v Sloveniji je pa prvi stober farovške stranke, znani ljubljanski tovarnar. Pred vojno je imel 800.000 K dolga, danes ima več milijonov kot vsi drugi vojni dobičkarji skupaj. Radi njega so hodili ljudje bos in raztrgani. Le za mast, fižol in druge kmečke pridelke si dobil od njega usnje. Če ti ga je dal za denar, ti je snel kožo z života. Za škofofom ima ta človek pri klerikalcih prvo besedo. Da je lažje odiral in grabil, je hodil vsak dan k maši in k spovedi ter dobival sproti odpustke.

Ljudstvo! Pomisli, da so klerikalci kot sokrivci na svetovni vojni spravili ob vrednost denar tako, da plačajo za našo krono v Švici le 5 predvojnih fiekov. Pomisli, da imajo vse vojne posledice in tudi visoke davke na vesti edinole klerikalci, ki so sokrivi, da se je štiri leta uničevalo ljudsko življenje in premoženje ter, da se je velik del sveta med tem časom izpremenil v pogorišče in razvaline.

Wrangla. Sicer pa bo boljše vizma tem prej konec, čim manj se bo poskušalo zrušiti ga s pomočjo antante. Borbo zoper boljše vizem se mora prepustiti ruskemu narodu samemu, posebno ruskemu kmetu, ki je boljše vizma do grla sit in se ga bo tudi rešil, ako ga bo tudi nadalje pobijal na ta način kakor do sedaj: da bo prideloval na polju samo toliko, kolikor bo potreboval za svojo družino. Rusija se bo obnovila, ali samo sama iz sebe, s svojo močjo.

Novosti.

* **Poprave volilnih imenikov so sedaj nemogoče.** Oglasilo se je več strank na podpisano tajništvo z vprašanjem, ali je mogoče še doseči popravilo volilnih imenikov v slučajih, kjer se je vsled krivde županstva ali kakega urada ali sicer iz kakega vzroka, ki ne zadene prizadetih, kdo

prišel ob volilno pravico. Namesto odgovora vsem posameznikom opozarjamo, da je poprava volilnega imenika, kadar je že vrnjen od sodnije in drugič potrjen, popolnoma nemogoča. Marsikje je izpuščenih mnogo ljudi iz imenika, ker jih pristanski župan ali gerent ni hotel vpisati od vsega početka ali pa ni priložil potrebnih listin v reklamacijskem postopanju spisom, ki so šli na sodnijo. Tudi je vsled neneakomerne razlage zahteve šestmesečnega bivanja izgubilo mnogo javnih nameščencev volilno pravico. Ker se niso pravočasno pobrigali za reklamacije ali pa županstva niso imela pravočasno vsa tozadevna navodila pri rokah, jih niso vpisali. Sedaj je volilni imenik neizpremenljiv. Kjer se je zgodila krivica nalašč vsled krivde županstva ali župnih uradov, je mogoče samo še preganjanje potom državnega pravnika. — Tajništvo

Jugoslovanske demokratske stranke. Zahvala Prekmurcem. Po nalogu z najvišjega mesta je gospod ministrski predsednik dr. Vesnić poslal predsedniku deželne vlade brzojavno zahvalo prekmurkim Slovincem za izjave podaniške ljubezni in vernosti, izražene v vdanostni brzojavki zveze županov za Gorenje Prekmurje in dolnjelendavski okraj povodom ratifikacije mirovne pogodbe od strani madžarske vlade.

DUNAJSKI NEMCI PROTI ČEHOM.

Dunaj, 20. nov. V ljudski dvorani mestnega magistrata so nemški nacionalci priredili protestni shod proti praškim dogodkom, katerega se je udeležilo okoli 3000 oseb. Govorili so nemško-češki poslanec Kalina iz Karlovih Varov, Beran iz Brna, doktor Prunar, dr. Jerzabek in dr. Wanek. Vsi so ostro govorili proti Če-

hom. Na koncu je bila sprejeta resolucija, s katero obetajo nemškemu bratom na Češkoslovaškem pomoč z vsemi sredstvi.

JADRANSKI ZBOR IN POGODBA Z ITALIJO.

Zagreb, 20. nov. Zaradi nastale situacije po St. Margheritskem sporazumu je Jadranski zbor razvil neprestano silno delovanje. Za 22. t. m. je sklican plenum izvrševalnega odbora Jadranskega zbora, na katerem bodo sklepali o važnih zaključkih in zavzemali stališče o nastali situaciji. Za 23. t. m. je predsedništvo Jadranskega zbora sklicalo nekatere člane iz Zagreba in okolice na sestanek, da se izmenjajo misli in sklepa o ukrepih in načinu lažjega dela. Koncem meseca se bodo sestali v Zagrebu narodni poslanci iz okupiranih krajev, ki se bodo posvetovali o nastali situaciji.

Vodiški čudeži.

Konec.

V.

Seja klerikalnega odbora v Ljubljani.

V farovžu v Ljubljani beli eno sejo so imeli in besedo je prevzel sam predsednik in začel:

„Kaj vam pravim, draga brata, trka resen čas na vrata, kmet iz spanja se zbudi, in pravice si želi.“

Kaj bi z nami se zgodilo, če bi vse se spremenilo? Delati bi moral vsak, zdaj pa je zaslužek drag.

Zdaj imamo dobre čase, setev nam gre dobro v klasje, vsa država, ves erar, delata za našo stvar.

Drug pa se nam čas obeta, če odvzamejo nam kmeta, kmet je vseh dohodkov vir, če se reši red in mir.

Glejte že, liberalizem, in za njim socializem, glavo svojo dvigata, in upor podžigata.

Vedno manj je v ljudstvu vere vedno manj dobimo bere, če tako bo šlo naprej, nam odklenka prej al slej.

To nam kaže lurška voda, vedno polna je posoda, kar odšel je Smolnikar, nič več nam ne gre v denar.

Toda eno solnce vstaja, ena nada me obdaja, kar v Vodica se godi, reši nas od vseh skrbi.

Ker ne gre več lurška voda, naj napolni se posoda, raj' z Johančino krvjo mal' pomešana z vodo.

Naj po litrih se prodaja ljudstvo pa naj se navaja, da vsak zdravje zadobi, kdor Johančno pije kri.

Da se zboljšajo nam časi, naj Vodice se razglasi v naših krajih in povsod, za slovečo božjo pot!

Kjer se ljudstvo skupaj zbira, tam se vedno profitira, poskrbimo mi za to, da to naš dobiček bo.

Ker potreba je reklame, naj par čudežev se vzame, naj se v svet jih razglasi, da ime se pridobi.

Vero bomo o tem vtrdili, liberalce ukrotili, zdaj za nas rešilni klic je Johanca iz Vodice.

VI.

Čuden preobrat v Vodica.

Kmalu konec je vse slave, če podlage nima prave, kdor preveč navzgor leti večkrat nizko obsedi.

Marsikdo lepo je sanjal, kaj v Vodica bo uganjal, kak bo dobro jedel, pil in s pečenko se gostil.

Enkrat pa v pozni noči brž Johanca se odloči, da kaplana si želi, ker jo težek grehi tišči.

Ko kaplan jo spoveduje, kakšne tu besede čuje? „Ljubi moj, gospod kaplan, bolna sem od srčnih ran“...

A kaplan beži, kar more, (dal ji niti ni pokore) ven beži, domov hiti, da skušnjave se znebi.

Spoved bila je končana in skrivnost je b'la izdana, O Johanca, kaj bo zdaj, kje je tvoj svetniški raj?

Drugi dan pa zjutraj rano je Johanca šla v Ljubljano, da za sebe poskrbi zopet čudežne krvi.

Tam na klavnici mesarji ti so vedno pri denarji, ker vse radi prodajo, kar si zaželi kedo.

Jih Johanca je prosila, če bi kaj krvi dobila? Rekli so ji: „Kajpada, saj vsak mnogo je ima!“

So krvi ji natočili, svetle kronce razdeliti, in smejali se na glas: rekli so: „To bo klobas!“

Se Johanca je vrnila, sveto kri s seboj nosila: in molila je tako: „Vse to v božjo čast naj bo!“

Med izvoščeki v Ljubljani, bil je tudi eden tak, ki je gledal rad po strani, zraven pušil je tobak.

Ta izvošček za novice, bil je velik humorist — ker verjel ni na Vodice, so mu rekli: ateist.

On je mislil — zvita glava — „Mene nič ne spremeni, če Johanca je krvava, to še noben čudež ni.“

Ko posedal je na kozli, mislil si je mož tako: „Večkrat najbolj čudni vozli se naenkrat razdero.“

Enkrat tamkaj za Ljubljano k njemu ženska prihiti, on takoj spozna Johanca. „Gospodična, kam pa vi?“

Sta po ulicah zdrčala tja kjer konec je Poljan, sta pred klavnico ostala — s tem je čudež — bil izdan. —

Glas je šel čez vso Ljubljano, velik je nastal nemir, vsakemu je bilo znano, kje vseh čudežev je vir.

Zdaj tercijalke so zagnale velik jok in velik stok, vse brezverce so zmerjale, da jih ne kaznuje Bog.

Tudi škof je pismo pisal: „Kdor bo v čudeže verjel, Bog mu bode grehe zbrisal, in v nebesa ga bo vzel.“

Toda bilo je prepozno! Glas v deželi se glasi: „Čujte vsi, novico grozno, oh, Johance — nič več ni.“

Nekam daleč je zbežala, kam, ne vemo mi sami, a na postelji osfala je le še: telečja kri.

Zraven tudi je pustila en prečuden aparat, ki za čudeže rabila — ga je kakor avtomat.

In tako se je končalo to svetništvo iz Vodice, v božjo čast in večno hvalo vseh svetnikov in svetnic.

Muči Vas glavobol? Zobobol? Trganje v udih? Malo Fellerjevega pravega Elsa-fluida in odpravljen so bolečine! 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici 42 K. Državna trošarina posebej. Fellerjev Elsa-mentolni črtnik en komad 12 K.

Želodec Vam ni v redu? Nekaj pravih Fellerjevih Elsa-kroglic! Te so dobre! 6 škatlic 18 K. Pravi balzam 12 steklenic 72 K. Prava švedska tinktura 1 velika steklenica 20 K. — Omot in poštarina posebej, a najceneje, Eugen V. Feller, Stubica donja, Elsa-trg št. 360, Hrvatska.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI

Stritarjeva ulica št. 2. Podružnice v Splitu, Trstu, Celovcu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru in Borovljah; bančna ekspozitura v Ptuj.

Delniška glavica in rezerva okrog

K 50,000.000

Telefon št. 261.

Sprejema

vloge na knjižice in tekoči račun
proti ugodnemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, = valuh in dovoljuje vskovratne kredite. = Brzojavni naslov: „BANKA“.